MT-besluit gemeente Aalten

Zaakkenmerk/Onderwerp	Z/24/155685/eerste begrotingswijziging 2024, ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 GR Laborijn
Verantwoordelijk organisatieonderdeel	A5 Team Mens en Samenleving
Zaakkenmerk/Documentkenmerk	Z/24/155685/D-517616
Vertrouwelijkheid	Openbaar

Toelichting voorstel

Samenvatting

Portefeuillehouder: J.C. Wikkerink

Op 17 mei 2024 heeft het Dagelijks Bestuur van Laborijn de ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 aan de raden van de deelnemende gemeenten aangeboden. Eerder dit jaar heeft Laborijn door middel van de kadernota informatie verstrekt over de financiële en beleidsmatige kaders die voor de begroting 2025 van belang zijn. De gemeenteraden van Aalten en Doetinchem hebben hierop een zienswijze ingediend en daarmee invloed uitgeoefend op het begrotingsproces. Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2025 van de GR Laborijn is rekening gehouden met de uitgangspunten die zijn meegegeven door de raden van Aalten en Doetinchem. De begroting geeft inzicht in de wijze waarop Laborijn het komende jaar uitvoering geeft aan de Participatiewet, de Wet inburgering 2021 en de Wet sociale werkvoorziening. Met dit voorstel adviseert het college de gemeenteraad om in te stemmen met de ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 van de GR Laborijn en af te zien van het indienen van een zienswijze.

Naast de ontwerpbegroting en meerjarenraming heeft Laborijn ook de eerste begrotingswijziging 2024 aangeboden aan de raden. De begroting 2024 is bijgesteld op basis van actuele ontwikkelingen en dit leidt tot een gewijzigde gemeentelijke bijdrage. Met dit voorstel adviseert het college de gemeenteraad om in te stemmen met de eerste begrotingswijziging 2024 van de GR Laborijn en af te zien van het indienen van een zienswijze. Daarnaast zijn ter kennisgeving de jaarstukken 2023 en de eerste kwartaalrapportage 2024 aan dit voorstel toegevoegd.

Voorgestelde beslispunten

De beslispunten zijn:

1. De raad voorstellen om in te stemmen met de ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 van de GR Laborijn en om af te zien van het indienen van een zienswijze;

2. De raad voorstellen om in te stemmen met de eerste begrotingswijziging 2024 van de GR Laborijn en om af te zien van het indienen van een zienswijze;

3. Kennis te nemen van de jaarstukken 2023 en de eerste kwartaalrapportage 2024 van de GR Laborijn.

Besluit

Akkoord.

Inleiding

De gemeente Aalten heeft de uitvoering van de Participatiewet, de Wet inburgering 2021 en de Wet sociale werkvoorziening ondergebracht bij de gemeenschappelijke

regeling Laborijn. Als onderdeel van de planning & control cyclus heeft Laborijn eerder dit jaar de kadernota 2025-2028 aangeboden aan de raden. De gemeenteraden van Aalten en Doetinchem hebben daarop onderstaande eensluidende zienswijze kenbaar gemaakt.

Beide gemeenteraden geven de zienswijze mee, dat bij de samenstelling van de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028:

a. de focus van Laborijn op haar kerntaak ligt: Laborijn is er om iedere inwoner te helpen aan betaald werk en als dat (nog) niet lukt hem/haar te ondersteunen bij het participeren in de samenleving. Laborijn heeft daarbij de taak het beheersen en waar mogelijk terugdringen van het uitkeringsvolume;
b. het uitgangspunt dat de uitvoeringskosten zoveel mogelijk beperkt moeten worden onverkort van toepassing blijft. Er komt geen nieuw beleid als dat tot toename van de uitvoeringslasten leidt;
c. het uitgangspunt indexatie van het huidige beschikbare re-integratiebudget gehandhaafd blijft;
d. ten behoeve van de gevolgen hiervan, scenario's uitgewerkt worden op basis waarvan inhoudelijke keuzes gemaakt kunnen worden met betrekking tot het niveau van dienstverlening.

Laborijn heeft vervolgens, in de vertaling van de kadernota 2025-2028, de ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 opgesteld in lijn met deze zienswijze. Deze stukken zijn op 17 mei 2024 aangeboden aan de gemeenteraden. Met dit voorstel adviseert het college de gemeenteraad om in te stemmen met de ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 van de GR Laborijn en af te zien van het indienen van een zienswijze.

Naast de ontwerpbegroting en meerjarenraming heeft Laborijn ook de eerste begrotingswijziging 2024 aangeboden aan de raden. De begroting 2024 is bijgesteld op basis van actuele ontwikkelingen en dit leidt tot een gewijzigde gemeentelijke bijdrage. Met dit voorstel adviseert het college de gemeenteraad om in te stemmen met de eerste begrotingswijziging 2024 van de GR Laborijn en af te zien van het indienen van een zienswijze. Daarnaast zijn ter kennisgeving de jaarstukken 2023 en de eerste kwartaalrapportage 2024 aan dit voorstel toegevoegd.

Argumenten

1.1 De ontwerpbegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 zijn opgesteld in lijn met de zienswijzen van de raden
Bij het opstellen van de begroting en meerjarenraming is rekening gehouden met de standpunten van de gemeenteraden. Zo sluit de uitwerking van de begroting aan bij de opdracht aan Laborijn. Dit betreft het helpen van inwoners aan betaald werk en als dat (nog) niet lukt hen te ondersteunen bij het participeren in de samenleving. Laborijn heeft daarbij de taak het beheersen en waar mogelijk terugdringen van het uitkeringsvolume. Daarnaast heeft Laborijn bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 opvolging gegeven aan het verzoek van de gemeenten tot beheersing van de uitvoeringskosten en het indexeren van de huidig beschikbare re-integratiebudgetten. Het niveau van dienstverlening gericht op de ontwikkeling van inwoners is hiermee in overeenstemming gebracht. Het doel was om de uitvoeringkosten zoveel mogelijk te beperken en de gemeentelijke bijdragen niet verder te laten stijgen dan strikt noodzakelijk. Om dit te bereiken zijn er op ambtelijk en bestuurlijk niveau vanuit inhoudelijke scenario's bespaarmaatregelen gekozen ten aanzien van het niveau van dienstverlening. Deze maatregelen zijn zowel financieel als tekstueel verwerkt in de ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

1.2 De ontwerpbegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 van Laborijn voldoen aan de eisen die zijn gesteld in de gemeenschappelijke regeling
De begroting geeft weer hoe Laborijn de doelstellingen in de betreffende periode wil realiseren en welke middelen daarvoor worden ingezet. Daarmee voldoet de begroting aan de vereisten die in de gemeenschappelijke regeling zijn

vastgelegd.

1.3 Met de gekozen inhoudelijke besparingsmaatregelen kan Laborijn met de beschikbare budgetten nog steeds haar opdracht blijven uitvoeren ondanks het toenemend aantal te bedienen inwoners
De opdracht en taak van Laborijn neemt toe voor wat betreft het aantal te bedienen inwoners. Nu groei in de uitvoeringscapaciteit financieel niet mogelijk is zijn er, om toch alle inwoners te bedienen, keuzes gemaakt in de intensiteit van de dienstverlening. Dit betekent dat de dienstverlening voor een deel van de inwoners wordt beperkt. Het betreft de volgende concrete inhoudelijke besparingsmaatregelen:

- Het geleidelijk afbouwen van jobcoaching na plaatsing van inwoners met langdurige loonkostensubsidie bij een reguliere werkgever. In plaats van het structureel aanbieden van jobcoaching aan alle inwoners uit de doelgroep worden er beleidskaders ontwikkeld om deze begeleiding efficiënter in te zetten. Daarbij wordt gekeken naar voorbeelden vanuit andere organisaties, zoals het jobcoaching protocol van het UWV. Er blijft ruimte voor maatwerk en er komt meer aandacht voor het faciliteren van werkgevers om de begeleiding, na afloop van jobcoaching door Laborijn, zelf te kunnen bieden.
- Het anders en minder ondersteunen van een deel van de inwoners met bijstandsondersteuning in hun ontwikkeling. Vanaf 2025 hebben alle inwoners nog steeds een actief traject, maar het traject bij Laborijn zal voor een deel van de inwoners afnemen in intensiteit en er zal meer worden overgedragen aan andere partners in het Sociaal Domein. Over het algemeen betreft het de inwoners die langer dan acht jaar bijstandsondersteuning ontvangen en/of geïsoleerd leven (trede 1 participatieladder). Hierbij wordt er een uitzondering gemaakt voor jongeren in de leeftijd tot 27 jaar. Laborijn draagt zorg voor een warme overdracht naar de samenwerkingspartijen in het Sociaal Domein. In Aalten is er sinds mei 2022 een actieve samenwerking tussen Laborijn en Figulus voor deze doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Afspraken zijn vastgelegd in het Participatiepact. Figulus werkt met deze inwoners aan activering, ontwikkeling, zelfregie en zelfredzaamheid.
- Het versoberen van het inburgeringsprogramma naar het wettelijk minimum kader voor gezinsmigranten. Gemeenten hebben een beperktere rol bij de inburgering van gezinsmigranten, dan bij asielstatushouders. Voor gezinsmigranten geldt dat zij de weloverwogen keuze hebben gemaakt om naar Nederland te verhuizen om zich te vestigen bij hun referent. Zij hebben zich voorbereid op hun komst en verplichtingen in Nederland. Zij beschikken over het netwerk van de partner die al geworteld is in de Nederlandse samenleving. Ondanks hun andere startpositie, vindt de overheid het belangrijk dat gezinsmigranten gedurende hun inburgeringstraject steun en begeleiding krijgen. Laborijn zal zich beperken tot het uitvoeren van de taken waarvoor zij wettelijk verantwoordelijk is. Tot het moment van de totstandkoming van deze begroting biedt Laborijn extra ondersteuning aan gezinsmigranten. Zo worden zij begeleid naar werk en worden er extra participatietrajecten aangeboden aan kwetsbare gezinsmigranten. Als gevolg van de voorgenomen maatregel zal het proces strakker en efficiënter worden ingericht, met focus op het essentiële en het minimaal noodzakelijke. Het effect op de dienstverlening voor gezinsmigranten is dat deze merkbaar vermindert.
- Het verminderen van de intensiteit van de begeleiding voor Wsw-medewerkers extern werkzaam bij reguliere werkgevers vanuit Laborijn als werkgever. De caseload van de jobcoaches wordt verhoogd van 50 naar 60 te begeleiden werknemers. Dit betekent dat er minder intensieve aandacht aan deze werknemers kan worden gegeven. Laborijn heeft voor deze doelgroep de werkgeversrol. Het kadernota-

uitgangspunt dat alle Wsw-medewerkers een actueel Individueel Ontwikkelingsplan (IOP) hebben, blijft van kracht.

- Het sluiten van de WLC-locatie in Ulft en deze activiteiten op andere locaties toe te voegen. Bij de inventarisatie van mogelijke besparingsmogelijkheden is gekeken naar het terugbrengen van het aantal uitvoeringslocaties en het (meer) centraliseren van activiteiten. Deze maatregel voorziet in het per 1 januari 2025 sluiten van de uitvoeringslocatie in Ulft. De activiteiten worden vanaf dat moment op de locaties Aalten en Doetinchem ondergebracht. Het betreft hoofdzakelijk het aanbieden van intern beschut werk aan Wsw-medewerkers. Op dit moment zijn hier 29 medewerkers werkzaam. Van deze medewerkers zijn er 22 woonachtig in de gemeente Oude IJsselstreek. De overige medewerkers komen uit Aalten, Bronckhorst, Doetinchem en Montferland. Sluiting heeft tot gevolg dat deze medewerkers weliswaar nog steeds een passende beschutte werkplek wordt geboden, maar niet langer op de voor hen vertrouwde werkplek. Dat vraagt om een zorgvuldig begeleidingsproces. Laborijn voert voor de gemeente Oude IJsselstreek de Wsw uit op basis van een DVO. Sluiting van de locatie in Ulft vraagt om zorgvuldige afstemming. Dit proces loopt.

2.1 De gemeentelijke bijdrage stijgt in 2024 door niet beïnvloedbare ontwikkelingen
Begin dit jaar heeft Laborijn samen met de deelnemende gemeenten gewerkt aan een oplossing om de uitvoeringkosten te beperken. In dat kader zijn besparingsmaatregelen uitgewerkt. Het effect van deze maatregelen is voor 2024 relatief gezien beperkt, omdat hier pas halverwege het jaar uitvoering aan gegeven kan worden. Per saldo ligt een begrotingswijziging voor waarin de totale bijdrage uitvoeringkosten van de deelnemende gemeenten toenemen met €656.000 ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2024. Voor de gemeente Aalten gaat het om een stijging van €167.000. Deze stijging wordt verklaard door niet beïnvloedbare ontwikkelingen. De loonkosten van het ambtelijk personeel zijn naar boven bijgesteld in verband met stijgende klantaantallen en de CAO loonsverhoging. Gemeenten ontvangen hiervoor financieel een compensatie via het gemeentefonds.

In onderstaande tabel is te zien hoe het klantenbestand van Laborijn in de gemeente Aalten is bijgesteld in de eerste begrotingswijziging 2024 ten opzichte van de aantallen die werden verwacht bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting 2024.

Gemiddelde aantallen gemeente Aalten	Begroting 2024	Wijziging	1e gewijzigde begroting
Aantal huishoudens in de bijstand	272	+49	321
Aantal klanten werkzaam met langdurige loonkostensubsidie	79	-5	74
Aantal klanten wet inburgering	90	+25	115
Aantal Wsw-medewerkers	182	-4	178

3.1 Door de voorlopige jaarstukken 2023 en de eerste kwartaalrapportage 2024 krijgen het college en de raad inzicht in de resultaten van Laborijn en de ontwikkelingen die hierop van invloed zijn
Enkele opvallende resultaten en ontwikkelingen uit beide rapportages:

- Het positief resultaat over 2023 bedraagt €1.276.000. Dit is grotendeels ontstaan door incidentele baten voor ESF subsidie en extra inkomsten uit DVO's. Bij de jaarstukken 2023 is ook een voorstel resultaatbestemming voorgelegd aan het Algemeen bestuur.
- De stijging van het aantal huishoudens in de bijstand in de gemeente Aalten is hoger dan verwacht. In het eerste kwartaal van 2024 is er een toename van 16 huishoudens (5,3% groei). De helft van de totale instroom komt vanuit het AZC (5) en andere gemeenten (8). Laborijn signaleert dat deze laatste groep instromers zijn vanuit het hele land en dat zij geen binding hebben met de gemeente Aalten en de regio. De reden die deze inwoners geven voor het verhuizen naar de gemeente Aalten is, dat zij in Aalten het snelst zelfstandige woonruimte konden krijgen. In veel gevallen is er sprake van multi-problematiek en de verwachting is dat zij langere tijd afhankelijk blijven van een uitkering. Deze ontwikkeling is al langer gaande en tevens de verklaring voor de groei van het aantal huishoudens in de BUIG in Aalten van 13% in het afgelopen jaar (van eind maart 2023 naar eind maart 2024). Laborijn ziet de noodzaak om de in- en uitstroom te analyseren en met een verbeterplan te komen.
- Gelet op de verhoogde instroom in de bijstand wordt er dit jaar een tekort verwacht van €392.000,- op het BUIG-budget voor de gemeente Aalten. Het definitieve BUIG-budget wordt pas in september 2024 bekend gemaakt.

Kanttekeningen

1.1 en 2.1 De maatregelen zijn voelbaar op de mate van dienstverlening voor inwoners en werkgevers
Gezien het uitgangspunt dat de uitvoeringskosten beheersbaar en beperkt moeten blijven is het nemen van maatregelen noodzakelijk. De maatregelen hebben gevolgen voor de mate van dienstverlening aan inwoners en werkgevers. De maatregelen die voorliggen zijn verantwoorde keuzes. Hoewel de mate van dienstverlening voor sommige inwoners wordt beperkt is het zo dat de basisdienstverlening van Laborijn op orde blijft. Daarnaast blijft er ruimte om maatwerk te bieden.

1.2 De begroting in het jaar 2027 is nog niet sluitend
De genoemde besparingsmaatregelen en de inzet van de bestemmingsreserves leveren een aanzienlijke bijdrage in het beperken van de uitvoeringskosten. Echter, zij leveren nog geen meerjarige sluitende begroting op. Laborijn volgt het advies van de VNG en de formele begrotingsregels vanuit de Provincie op. Op grond daarvan is gekozen om voor het jaar 2027 een (nog) niet-sluitende begroting te presenteren. Dit als duidelijk signaal richting het Rijk over dat de keuzes over het Gemeentefonds leiden tot financiële uitdagingen bij gemeenten en haar verbonden partijen. Inmiddels lijkt er voor Laborijn perspectief te zijn op middelen die de financiële problematiek gaat verzachten. Het gaat om een bedrag van bijna €600 miljoen voor de periode 2025-2034 voor sociaal ontwikkelbedrijven. Uit de voorjaarsnota blijkt echter nog niet hoe het geld verdeeld gaat worden over gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven. Daarnaast is er door het Rijk extra begeleidingsbudget van €2.157 per beschutte werkplek beschikbaar gesteld. Ook hieraan is budgettair gezien nog geen opvolging gegeven.

Financiële consequenties

De bijdrage van de gemeente Aalten voor Laborijn na de eerste begrotingswijziging 2024 en volgens meerjarenbegroting 2025-2028:

	2024	2025	2026	2027	2028
Buig	5.807.000	6.633.000	7.398.000	8.155.000	8.971.000
BBZ kapitaal verstrekkingen	-5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
Bijzondere bijstand belast	41.000	41.000	41.000	41.000	41.000
Individuele inkomenstoeslag	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Individuele studietoeslag	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Inburgering	585.000	585.000	585.000	585.000	585.000
Wsw	6.301.000	6.036.000	5.667.000	5.458.000	5.070.000
Re-integratie	454.000	395.000	412.000	421.000	432.000
Tozo	-21.000	- 21.000	- 21.000	- 21.000	- 4.000
Energietoeslag	45.000	-	-	-	-
Indirecte kosten	2.580.000	2.768.000	2.684.000	2.795.000	2.942.000
Totaal gemeentelijke bijdrage aan Laborijn	15.912.000	16.557.000	16.886.000	17.554.000	18.157.000

Dit leidt tot de onderstaande bijstelling van de gemeentelijke begroting. De wijzigingen voor 2024 worden in de najaarsnota 2024 verwerkt; de wijzigingen uit de meerjarenbegroting 2025-2028 worden verwerkt in de gemeentelijke begroting 2025-2028. In de tabel hieronder zijn deze mutaties gezamenlijk weergegeven:

	2024	2025	2026	2027	2028
Buig	392.000	PM	PM	PM	PM
Overige regelingen	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
Indirecte kosten	167.000	167.000	167.000	167.000	167.000
Huisvestingslasten v.a. 2026			51.000	32.000	32.000

Buig is op basis van de voorlopige berekening door Laborijn. Indirecte kosten betreffen de hogere CAO stijgingen dan dat bekend was bij het opstellen van de begroting 2024. Deze stijging wordt gecompenseerd via de algemene uitkering. De bijstelling van bijzondere bijstand en de individuele inkomenstoeslag ontstaat door actualisatie van de benodigde middelen. Laborijn gaat vanwege de geplande nieuwbouw voorlopig uit van een toename van de huisvestingslast. Hierover is de raad eerder geïnformeerd. Voor Aalten betekent dit een stijging van de bijdrage aan Laborijn van
€ 51.000 in 2026 en vanaf 2027 € 32.000 structureel.

Overleg gevoerd met

Intern heeft er afstemming plaatsgevonden Henk Jan Wossink van Team Informatiebeheer over de financiële paragraaf. Daarnaast is er afgestemd met Huub Visser van Team Mens & Samenleving. Met de beleidscollega's van de gemeenten Doetinchem en Montferland is er overlegd over een gelijkluidende strekking van de adviezen aan de colleges en de raden.

Vervolgstappen en planning

1. Informatiebijeenkomst voor raadsleden door Laborijn: 22 mei 2024
2. Oordeelsvormende raad: 17 juni 2024:
3. Besluitvormende raad: 2 juli 2024
4. Vergadering Algemeen Bestuur Laborijn: 13 september 2024

Participatie

De Sociale Raad Aalten is al geïnformeerd over de ontwikkelingen door de

	algemeen directeur van Laborijn tijdens de vergadering van 8 mei 2024. Op woensdag 22 mei 2024 vindt er ambtelijk een gesprek plaats met de werkgroep Participatie van de Sociale Raad. Dan zal de vraag worden gesteld of de Sociale Raad advies kan geven over de verdere uitwerking van de bespaarmaatregelen bij Laborijn.
Communicatie	Na het besluit van de raad op 2 juli zal het Algemeen Bestuur van Laborijn schriftelijk worden geïnformeerd via bijgevoegde brief.